

CULTURELE SAMENWERKING NEDERLAND- VLAANDEREN

Vlalimbrabants

Een „cursus Vlaanderen” in 50 pagina’s, je moet Jeroen Brouwers heten om het aan te durven en Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek zijn om zijn werkje zo te noemen. Ik heb het over *Sire, er zijn geen Belgen*, een boekje dat op grote schaal werd verspreid naar aanleiding van de Nederlandse Boekenweek, die in 1988 in het teken stond van Nederland/Vlaanderen.

Jeroen Brouwers heet op het achterplat een „niet begrepen minnaar van Vlaanderen” en gezien de inhoud en de ontvangst van bepaalde publikaties is dat verdedigbaar. Zijn reputatie en zijn snedige stijl maken dat je op zijn minst met nieuwsgierigheid aan de lectuur begint: je hoeft maar te denken aan zijn smakelijk pamfletje *Alleen voor Vlamingen* (1982 - ISBN 90-7008-707-3), waarin hij niet alleen goed op dreef is, maar ook telkens de argumenten aanvoert waarom hij zo fulmineert.

Maar kijk eens wat hij nu afscheidt, op het niveau van „toen dit een jaar of twintig had geduurd, werd Napoleon naar een eiland verbannen” (p. 24)... En dat niveau is nog het ergste niet; het ergste zijn de veralgemeningen: omdat er Westvlaamse particularisten zijn geweest, met Gezelle helemaal vooraan, zouden de Vlamingen de historische dwaasheid hebben begaan dat ze Vlaams wensten (!) te spreken en niet de Nederlandse standaardtaal; en omdat de Vlamingen de taal van Conscience niet meer kunnen pruimen, zouden ze meteen al hun oude meesters naar de schroothoop verwijzen...

De eerste helft van het boekje - het historisch overzicht - wordt ontsierd door beweringen die niet bestand blijken tegen enig nadenken:

- „Iemand met de Belgische

nationaliteit zegt van zichzelf nooit dat hij een Belg is”. Dat is onjuist voor de Franstalige Belgen.

- „Mensen uit de ene streek begrepen niet wat hun burelen twee kilometer verderop met hun taal bedoelden”. (p. 22). Awel zulle (p. 57).

- Is de taal van Gezelle of Van de Woestijne een „sprokkeltaaltje, dat op een modderige manier (is) samengesteld uit het grondwater van eigen dialecten en allerlei aanslibbels uit het Frans, het Duits en nog andere talen”? (p. 31).

- Staan Hoffmann von Fallersleben en Victor de la Montagne werkelijk model voor „moderne Vlamingen”? (p. 31).

- „De autonome Vlaamse literatuur, zoals deze sedert 1830... ontstond, is voor de Hollander vrijwel integraal ongenietbaar vanwege de schabouwelijke taal waarin die literatuur is geschreven”. (p. 34) Werden Buysse, Streuvels, Timmermans dan niet - met succes - in Néderland uitgegeven, en door Néderlanders gekocht?

Enzovoort.

Vanwege dat geschrijf met het slappe handje en die generaliseren vind ik *Sire, er zijn geen Belgen* een prul. Maar het gekke is dat ik het desondanks fundamenteel eens ben met Brouwers’ stelling. Gezelle schreef geen Nederlands, Van de Woestijne schreef geen Nederlands, Streuvels, Buysse, Timmermans, Boon schreven geen Nederlands. Ook Van Ostaijen deed dat niet. Althans als we de definitie aanhouden die Brouwers impliciet hanteert en Nederlands gelijkstellen met de standaardtaal die in Nederland in gebruik was en is.

De niet-Franstalige inwoners van het koninkrijk der Belgen spreken de standaardtaal van de Nederlanders niet, ze praten in hoofdzaak dialect. Ondanks de generatieslange inspanningen heeft die standaardtaal klaarblijkelijk niet genoeg prestige en aantrekkingskracht gehad om het pleit te winnen. Tussen de niet bereikte standaardtaal en de

voortdurend gebruikte gewesttaal in zijn ten minste drie substandaarden in ontwikkeling: de Vlaamse ten westen van de Schelde, de Brabantse in het midden en de Limburgse in het oosten. Tal van jonge gezinnen spreken vandaag de dag een van die drie substandaardtalen en zeggen dan dat ze thuis „beschaafd” of „Nederlands” praten. Het eerste kan kloppen, het tweede klopt zelden of nooit. Daar bovenop ontwikkelt zich een schrijftaal die met duizenden vezels aan de gewesttaal en de substandaard vastzit.

Jeroen Brouwers heeft natuurlijk gelijk: Vlamingen spreken en schrijven geen Nederlands-volgens-zijn-definitie. Hoe dan de taal genoemd die de reeds vermelde auteurs gebruikten en die in niet-Franstalige Belgische boeken en kranten gedrukt staat? Zuidnederlands mag niet van Brouwers, Belgisch zou te inhalig zijn ten opzichte van de Walen, Vlaams discrimineert hen die niet in het historische graafschap Vlaanderen wonen en is veeleer een passende benaming voor de westelijke substandaard. Daarom stel ik voor die taal voortaan maar Vlalimbrabants te noemen.

En wat nu? Wat doen we nu met ons gelijk, Brouwers? Als de lezer van mij een antwoord wil hebben: rustig voortboeren, zonder krampachtige pogingen om de eng-Nederlandse normen te volgen en zonder een zweem van complexen bij het creatief taalgebruik. Als de twee dochters waar Brouwers het over heeft uiteindelijk samengroeien tot een Siamese tweeling en later tot één lijf, goed. Doen ze dat niet, ook goed. Tenslotte wijkt het Vlalimbrabants niet zo enorm af van het Nederlands à la Brouwers, zodat mensen van goede wil elkaar „troutdem” zullen begrijpen.

Of schort er iets aan Brouwers’ inzicht in zijn eigen liefde/haatverhouding met de Vlaamse letteren? Aan het *Friesch Dagblad* heeft hij toevertrouwd (16 maart 1988): „En daarom dat boekje, om te laten zien hoe dat nu eigenlijk in elkaar zit. Hoe komt het

DE FRANSE NEDERLANDEN

PUBLIKATIES

dat wij ervan uitgaan te zeggen: die Vlaamse literatuur is niks? Ik verzet mij tegen de vooringemenheid. De Hollander neemt er geen kennis van; dáár gaat mijn boekje over". Maar Brouwers moet me dan toch eens verklaren hoe hij dat voorgespiegelde opzet kan rijmen met uitlatingen als het reeds geciteerde „is voor de Hollander vrijwel integraal ongenietbaar vanwege de schabouwelijke taal..." of „Wat nu die Vlaamse letterkunderij (sic) betreft: - de gangbare ongeïnteresseerdheid daarvoor aan Hollandse zijde is al even indien niet terecht dan toch begrijpelijk (resic)...".

Als je pittige én kritische lectuur wilt van een „Hollander" over de Vlaming, zijn wereld en zijn taal, grijp dan naar Wim Zaals *Vlak bij Vlaanderen* of Benno Barnards *Uitgesteld paradijs*. Of nog: wil je iets zinnigs over onze gemeenschappelijke taal, lees dan van Flip G. Droste: „Gezag en Norm" in *Dietsche Warande en Belfort*, februari 1988.

Jan Deloof

JEROEN BROUWERS, *Sire, er zijn geen Belgen*, 58 p., ISBN 90-70066-67-X.

DE FRANSE NEDERLANDEN

De Franse Nederlanden: actualiteiten

„Flanders, it's great if you can find it". Met deze slogan deed het Vlaams Commissariaat voor Internationale Samenwerking in 1987 een humoristische poging om Amerika te veroveren. Vrijmoedig vertaald zou je kunnen zeggen „Vlaanderen is niet dood, en wil natuurlijk graag ontdekt worden". Wachten op Columbus, dus. Efficiënte buitenlandse cultuurpolitiek is immers naar buiten treden in de beste omstandigheden, met onberispelijke kwaliteit en met stijl. En waarom niet eerst bij de naaste burens? Dat culturele „uitstraling" dicht bij huis doeltreffend is werd bewezen tijdens de *Printemps belge*, die plaats had van 3 tot 31 maart 1988 in Lille-en-Flandre,

Rijsel, de hoofdstad van de Franse Nederlanden. Dit initiatief van het Belgisch Consulaat-Generaal en de Fédération Lilloise du Commerce had tot doel België meer bekendheid te geven in Noord-Frankrijk. Er was een commercieel, een toeristisch en een cultureel gedeelte en er werd o.a. samengewerkt met de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel, de Belgische Dienst voor Toerisme, de verschillende provinciebesturen, het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Stichting Ons Erfdeel. Het Vlaamse cultuuraanbod tijdens deze „Belgische lente" was gevarieerd, lag op hoog niveau en had veel succes. Muzikale manifestaties waren: een recital van contratenor René Jacobs en clavecinist Johan Huys, een concert van I Fiamminghi o.l.v. Rudolf Werthen en een optreden van het Jeugdorkest van Vlaanderen o.l.v. Ernest Maes. In het Musée de l'Hospice Comtesse liep van 12 maart tot 17 april een tentoonstelling van kunstambachten in Oost-Vlaanderen. En in het verlengde van deze Belgische maand werd op 23 april de tentoonstelling *Expressions flamandes (1900-1930)* geopend in het Museum van Moderne Kunst van Villeneuve d'Ascq bij Rijsel. Deze tentoonstelling, die nog loopt tot 12 juni e.k., toont een selectie uit het werk van de kopstukken van het Vlaams Expressionisme in de schilderkunst.

Een uniek gebeuren binnen dit Vlaamse cultuuraanbod was de poëzieavond - georganiseerd door de redactie van *Septentrion* met de steun van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Provinciebestuur van West-Vlaanderen - in de residentie van de Belgische Consul-Generaal. Zeven Vlaamse dichters lazen er hun poëzie voor in het Nederlands en in Franse vertaling. Hugo Claus, Herman de Coninck, Luuk Gruwez, Gwij Mandelinck, Miriam Van hee, Eddy van Vliet en Anton van Wilderode boden een staalkaart van de moderne poëzie in Vlaanderen. Bij die gelegenheid werd